

JURYRAPPORT

ARCHIPRIX 2024

nederlandse versie

Archiprix is hét platform dat de Nederlandse masteropleidingen met afstudeerrichtingen architectuur, stedenbouw, interieur – en landschapsarchitectuur aan elkaar verbindt en jaarlijks de nieuwste lichtung talentvolle ontwerpers presenteert. Door deze jaarlijkse systematiek jaagt Archiprix voortdurend de vernieuwing van het vak aan en voedt ze het discours over wat de ontwerppraktijk kan, wil of zou moeten zijn. Hiermee bevordert Archiprix de instroom van talent in de beroepspraktijk en geeft inzicht in de toekomstige ontwikkelingen van het vak.

Inzendvoorwaarden

De Nederlandse masteropleidingen met de afstudeerrichtingen architectuur, stedenbouw, interieur- en landschapsarchitectuur selecteren jaarlijks hun beste afstudeerplannen en sturen die naar Archiprix. De opleidingen kiezen de plannen conform de inzendvoorwaarden en de selectiecriteria van Archiprix. De inzendvoorwaarden stellen een maximum aan het aantal in te zenden plannen, afhankelijk van de grootte van de betreffende opleiding. Voor Delft is het maximum 9, voor Amsterdam 4, Eindhoven 4, Rotterdam 3, Tilburg 2, Wageningen 2, Arnhem 1, Groningen 1 en Maastricht 1. De zes masteropleidingen interieurarchitectuur kunnen samen drie plannen insturen. Dit betekent een maximaal aantal van dertig plannen.

Voor de lichtung Archiprix 2024 stuurden de opleidingen in totaal 27 plannen in. Naast formele bepalingen bevatten de inzendvoorwaarden inhoudelijke criteria die de basis vormen voor zowel de selectie van de plannen door de opleidingen als voor de jurybeoordeling. Verlangd wordt dat het ingezonden plan in ieder geval: een ontwerp of ruimtelijk plan als resultaat heeft; een expliciet geformuleerde probleemstelling als uitgangspunt heeft en een inhoudelijke verantwoording bevat van de wijze waarop het plan, uitgaande van de probleemstelling, tot stand is gekomen.

Bij de beoordeling wordt gelet op de volgende elementen: de analyse van de opgave; de conceptuele kracht van het plan; de ruimtelijke kwaliteit van het ontwerp in combinatie met een zorgvuldige inzet van middelen; de verantwoording in beeld en geschrift en de samenhang tussen al deze elementen. Deze samenhang is van belang omdat de inzender daarmee aantoont het totale proces te beheersen waarbij het in de opgave gestelde probleem wordt vertaald naar een passende ruimtelijke oplossing.

Jurysamenstelling

Jaarlijks stelt het bestuur van Archiprix een nieuwe, onafhankelijke jury van deskundigen samen. Omwille van de objectiviteit worden geen personen in de jury opgenomen die direct betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van een inzending of die een directe relatie hebben met de ontwerper van een ingezonden plan. De jury heeft als taak om alle deelnemende plannen op hun eigen merites te beoordelen en elk afstudeerplan van een kort inhoudelijk commentaar te voorzien. Daarnaast wordt de jury gevraagd een selectie te maken uit de inzendingen. De jury bestaat uit vijf personen. Vier deskundigen uit de deelnemende vakgebieden en een theoreticus/onderzoeker.

De samenstelling van de jury die de afstudeerplannen van deze Archiprix lichtung beoordeelde is als volgt: Sereh Mandias, Jeroen van Mechelen Aura Luz Melis, Paul Roncken en Wouter Pocornie. Samen vertegenwoordigen ze de disciplines Architectuur, Stedenbouw, Interieur- en Landschapsarchitectuur en Theorie/Research. De secretaris van de jury is Max Rink, het juryrapport is geschreven door Anne Hoogewoning.

Werkwijze

De jury beoordeelde de plannen op 4 en 12 maart 2024. Voorafgaand aan de jurybeoordeling ontving de jury van elk plan een door de ontwerpers opgestelde tekst met de essentie van hun plan. In de periode tussen de beide jurybijeenkomsten zijn de overige documenten en boekwerken behorende bij de plannen nader bestudeerd. De jury beoordeelde elk plan

afzonderlijk op zijn kwaliteiten, uitgaande van de door Archiprix opgestelde criteria zoals die in de inzendvoorwaarden zijn weergegeven.

Statistiek

Van de zevenentwintig ingediende afstudeerplannen zijn er zeventien met als afstudeerrichting architectuur, van drie plannen is de afstudeerrichting stedenbouw, van vijf plannen is de afstudeerrichting landschapsarchitectuur en er is één plan ingediend met als afstudeerrichting interieurarchitectuur. Ook is er deze keer een project met de afstudeerrichting bouwtechnologie. Twaalf projecten hebben een buitenlandse locatie en er zijn dertien plannen ingediend voor een Nederlandse locatie. Nieuw is dat er twee projecten zonder aangewezen locatie zijn ingediend.

Algemene beschouwing

De jury typeert deze lichte inzendingen voor Archiprix 2024 als een zoektocht naar de legitimiteit van de ontwerpdisciplines die opmerkelijk vaak met anderen – of binnen andere domeinen – wordt bevestigd. De jury heeft waardering voor het streven naar deze multifocaliteit die aanmoedigt tot meer en andere vormen van auteurschap en eigenaarschap waarin gelijkwaardigheid voorop staat. Deze publieke dimensie maakt de ontwerper als katalyserende factor onmisbaar in een tijdperk van meervoudige crises en vraagt van elk project zich in het publieke domein als noodzakelijk te positioneren.

Door deze verbinding met niet ruimtelijke domeinen worden projecten vanzelf onderdeel van een breder maatschappelijk debat waarin het publieke belang voorop staat. Hierdoor wordt het ontwerpvak (weer) meer binnen de maatschappelijke gelederen getrokken en vanuit een gemeenschappelijk kader en in breder verband bediscussieerd. Deze tendens die de jury bij veel inzendingen waarneemt, sluit aan bij het pleidooi van de redactie van OASE in ‘De architect als publieke intellectueel’ voor de noodzaak van ontwerpers om zich publiek te engageren vanuit de overtuiging dat ontwerpers, met hun eigen kennis en kunde, een waardevolle positie kunnen innemen in de publieke sfeer.

In dit proces van evenwicht en tegenwicht en het delen van wederzijdse en collectieve kennis als basis voor het ontwikkelen van een ontwerpstrategie, ligt de kracht van projecten die de jury het meest aanspreekt. Een strategie die is ingezet om gemeenschappen of specifieke doelgroepen te versterken in de sensitieve en harmoniserende beleving van architectuur en in een zoektocht naar een ontwerp voor lokaal gebruik en toe-eigening. Deze toe-eigening kan een individueel of collectief doel hebben; in beide gevallen is het inzichtelijk maken van het potentieel en de toegevoegde waarde van ontwerp cruciaal.

Verbeeldingskracht en inzicht in de ruimtelijke implicaties van ontwerp is en blijft de troef om gemeenschappen met elkaar te verbinden en consensus te zoeken. In een aantal projecten worden meerdere ontwerpscenario's geschetst om ruimte te bieden aan diverse perspectieven, zowel van humans als non-humans, als ook van elkaar polariserende groepen met verschillende belangen waardoor gemeenschappen uit elkaar dreigen te vallen. De ontwerper vervult in deze kwetsbare situaties de positie van verkenner en intermediair met een dienende rol om vanuit het ontwerp anderen met elkaar te verbinden.

De jury signaleert in de inzendingen opvallend veel aandacht voor het transformeren van non-plekken met hun gereguleerde infrastructuur gericht op mobiliteit, uniformiteit en tijdelijkheid zoals verzorgingsplaatsen, winkelcentra, bedrijfsterreinen, parkeerplaatsen en stationsgebouwen. Het ontbreekt deze plekken aan ruimtelijke kwaliteit en sociale samenhang en het vraagt om een flinke dosis verbeeldingskracht en doorzettingsvermogen om ze vatbaar te maken voor andere interpretaties en functies die tot nieuwe programma's en typologieën leiden. Deze projecten brengen een interessante discussie op gang over verdichtingsvraagstukken in stedelijke gebieden als nieuwe woon- en werkomgevingen en plekken voor ontmoeting.

Het verlies van bio-diversiteit en herstel van ecosystemen vormen niet alleen bij de inzendingen landschapsarchitectuur maar ook bij de disciplines architectuur en stedenbouw aanleiding voor de gestelde ontwerpopgave. Dat dit in Nederland een urgent thema is, kwam onlangs met de

presentatie van het coalitieakkoord in het nieuws omdat Nederland in Europa, en zelfs wereldwijd, het slechtst scoort wat betreft bio-diversiteit. Maar liefst 90 procent van de zogeheten habitattypen verkeren in slechte staat en de voorspelling is dat dit met de uitvoering van het akkoord zal toenemen.

In deze lichter wordt het antwoord hierop vooral gezocht in een regeneratieve benadering van het landschap als voorwaarde voor goed functionerende ecosystemen met herstel van de natuur en een integrale inbedding in de regio. De landschapsprojecten tonen hiermee onmiskenbaar het belang aan van het herdefiniëren van de verhouding tussen mens en natuur met het narratief om de dialoog in gang te zetten en als middel om het ontwerp te herpositioneren.

De jury is onder de indruk van projecten die getuigen van een stevige theoretische en fenomenologische onderbouwing. Ook grondig veldonderzoek van het plangebied maakt deel uit van een groot aantal inzendingen die leiden tot verdieping en tastbaarheid van de thematiek. Het proces en de persoonlijke zoektocht van de ontwerper zijn in deze projecten belangrijker dan het uiteindelijke ontwerpvoorstel. De boekwerken die deel uitmaken van de planpresentaties zijn, zoals eerdere jury's ook opmerkten, vaak indrukwekkend en soms kwalitatief hoogwaardig dat ze zo gepubliceerd kunnen worden. Hier ligt een aanvullende potentie van het vakgebied.

Prijswinnaars en eervolle vermeldingen

De jury is verheugd maar liefst zeven van de in totaal 27 ingediende projecten eruit te lichten die ze om uiteenlopende redenen voorbeeld stellend en grensverleggend vindt. De jury geeft hiermee blijk van haar waardering voor de hoge kwaliteit van deze lichter en aan een pluraliteit van onderzoeksmethoden, thema's, benaderingen, posities en ontwerpgegevens die in de projecten besloten liggen.

De jury kent aan vier ontwerpers een eerste prijs toe: Gavin Fraser Jacob Heydorn Gorski, Lea Hartmeyer en Tom Slots. En aan drie ontwerpers kent ze een eervolle vermelding toe: Margot van Bekkum, Jakub Biernacki en Julia Ravensbergen.

In alle zeven projecten herkent de jury een vrijheid in het denken, het maken, het analyseren en/of polemiseren van ontwerpgegevens die ze beschouwt als urgent, relevant en actueel. De projecten kenmerken zich door een persoonlijke benadering, aanstekelijke bevoegenheid en inlevingsvermogen die bij de jury een gevoelige snaar raakt en nieuwsgierigheid oproept. In alle projecten is veel aandacht besteed aan het proces en de ontwerpmethodiek die in de planpresentaties inzichtelijk en overdraagbaar zijn gemaakt. Ook slagen de ontwerpers van deze zeven projecten erin de complexe raakvlakken tussen onderzoek en ontwerp overtuigend te presenteren.

De locaties van deze projecten zijn met zorg gekozen en laten zien dat aan een kwetsbare regio, wijk, park, complex of een enkel gebouw met een negatief of gedateerd imago nieuwe betekenis en waarde kan worden gegeven. De ontwerpers nemen hierin pro-actief de verantwoordelijkheid op zich en geven blijk van generositeit als een vorm van zorg en aandacht voor de gebouwde omgeving, het landschap en haar gebruikers, zowel humans als non-humans. Ze laten zien dat de ontwerper als producerend scenario- en scriptschrijver de gelaagdheid van complexe opgaven kan ontrafelen en tot de kern kan transformeren.

Prijswinnaars

The Eyes Are the Window to the Soul - Gavin Fraser

Opleiding: Academie van Bouwkunst Amsterdam

Afstudeerrichting: Architectuur

Mentoren: Elsbeth Falk, Jeanne Tan, Jo Barnett

Wat betekent het als mensen hun gezichtsvermogen verliezen? Deze persoonlijke vraag is leidend voor dit plan met aandacht voor de psychologische en maatschappelijke effecten van leven met een visuele beperking. De aanklacht tegen de zorgsector die elke vorm van blindheid louter als een fysiologisch probleem beschouwt, loopt als een rode draad door het diepgravend onderzoek. Een masterplan voor een nieuwe oogkliniek met een sociaal programma biedt plaats aan faciliteiten voor genezing en geestelijk herstel. De locatie is treffend: een leegstaand pakhuis in de Schotse stad Greenock; ooit een levendige industrie en havenstad waar suiker werd geproduceerd en de bevolking bovengemiddeld lijdt aan diabetes. Suiker wordt beschouwd als een belangrijke veroorzaker van diabetes die tot blindheid kan leiden. Deze beladen en rauwe plek wordt met een opmerkelijke sensitiviteit benaderd met als doel architectuur in te zetten om het verlies aan zintuigen te compenseren. Deze 'palimpsest' aanpak leidt tot een zorgvuldige inpassing van volumes, geuren, objecten en texturen die tezamen met een uitgesproken vormtaal zorgt voor een helder oriëntatie- en navigatiesysteem. Deze manier van 'wayfinding' met sensorische en architecturale herkenningspunten oogst veel waardering van de jury en laat het talent en inlevingsvermogen van de ontwerper overtuigend zien. Ook de aandacht voor materialisering en bouwsystematieken geven op trefzekere wijze de hoge sensitiviteit van het masterplan goed weer. Hiermee slaagt de ontwerper erin een bredere maatschappelijke thematiek aan te snijden die inzet op het waarborgen van psychologische veiligheid van bezoekers in zorgcentra met een belangrijke rol voor zintuigelijke architectuur.

Burnt: A Tale of Three Fires - Jacob Heydorn Gorski

Opleiding: Academie van Bouwkunst Amsterdam

Afstudeerrichting: Landschapsarchitectuur

Mentoren: Jana Crepon, Hank van Tilborg, Sarah McCaffrey

In een tijdperk dat natuurbranden door klimaatverandering drastisch toenemen, neemt de ontwerper van dit plan krachtig stelling. Het uitgangspunt van dit masterplan is dat bosbranden niet zijn tegen te houden maar wel beperkt kunnen worden tot bepaalde 'pockets' die bescherming bieden voor grotere gebieden. De Front Range-gebergte in de Amerikaanse staat Colorado kent een lange geschiedenis van inheemse brandpreventiemethoden die met de komst van Europese nederzettingen verloren is gegaan. Hun anti-brandbeleid heeft geleid tot een verzwakt ecosysteem en afname van biodiversiteit in het gebied die met het masterplan nieuw leven wordt ingeblazen. Een grondige studie naar de flora en fauna in het gebergte levert verrassende strategieën op gebaseerd op dieren en boomsoorten die bij natuurbranden ofwel resistent of veerkrachtig en er in sommige gevallen zelfs afhankelijk van zijn. Dit is een interessante ontwerpbenadering die de inzet van een duurzame, lokale ecologie van preventie versterkt. Daarnaast richt het plan zich op de gevolgen van natuurbranden voor de lokale gemeenschappen en hoe in het leven erna veerkracht en verbinding kan worden gestimuleerd door middel van uitwisseling van ervaringen. Het plan raakt hiermee meerdere dimensies van het vakgebied en laat een interessante mix zien van 'evidence based design'. Er is veel waardering voor de rijke illustraties en de wijze waarop het plan is gepresenteerd en uitgewerkt. De grote hoeveelheid kaartmateriaal en ruimtelijke analyses maken het plan inzichtelijk en nemen je als kijker mee in de diepgravende ontdekkingstocht van de ontwerper om een uiterst actueel en relevant thema aan de orde te stellen.

The Forest Formerly Known as... Parkstad - Lea Hartmeyer

Opleiding: TU Delft

Afstudeerrichting: Landschapsarchitectuur

Mentoren: René van der Velde, Leo van den Burg

Dit uitzonderlijke project blinkt uit in precisie en helderheid. Het is gesitueerd in het voormalige mijnbouw gebied Parkstad in Zuid-Limburg tussen Maastricht en Aken, ook wel 'Zwischenstadt' genoemd. Het technocratische karakter van deze regio als onsamenhangend en verstedelijkt gebied daagt de ontwerper uit tot een andere visie op ruimtelijkheid en revitalisatie met een hybride inzet van zowel stad als landschap. Vanuit het perspectief van 'care' met begrippen als verantwoordelijkheid, collectiviteit en gemeenschapszin wordt het negatieve imago getransformeerd tot een plan met gedifferentieerde bebossing om een zorgzame relatie tussen mens en landschap te bewerkstelligen. De introductie van een uitgebreid bosnetwerk dat ook een habitat biedt aan non-human species nodigt uit het gebied te herdefiniëren als een 'agent of care'. Die ambitie wordt meer dan waargemaakt door een theoretisch kader te schetsen met daaraan gekoppeld enkele concrete interventies die het plan verankeren. De presentatie is inhoudelijk en grafisch sterk en aantrekkelijk gepresenteerd waaronder de infographics die een vaardige hand en talent voor tekenen laat zien. Er is veel te ontdekken in de planpresentatie; de ruimtelijke bostypes zijn goed uitgewerkt en een tijdlijn biedt de kijker houvast in de grote hoeveelheid informatie die geboden wordt. Kortom, het plan heeft de jury omvergeblazen en ze uit haar waardering voor de complexe gelaagdheid en grondigheid van het project die op een overtuigende manier is gepresenteerd.

De WACHTKAMER - Tom Slots

Opleiding: Academie van Bouwkunst Arnhem (ArtEZ)

Afstudeerrichting: Architectuur

Mentoren: Machiel Spaan, Ralph Brodruck, Annemarijke Hilberink, Wouter Hilhorst

De locatie van DE WACHTKAMER lijkt willekeurig maar dat is het allerminst: het is een station waar de trein nog nooit is gestopt. Het project brengt de ambities van de bestuurders van Lelystad aan het einde van de jaren '80 aan het licht om hun stad onderdeel te laten worden van de Randstad. In tegenstelling tot Almere stagneerde de stadsuitbreiding in Lelystad en werd station Lelystad-Zuid nooit afgebouwd. Het getuigt van een gezonde dosis ironie en inlevingsvermogen om het fundament van dit spookstation, een betonnen casco, in te zetten voor herbestemming voor een nieuw type stadsboerderij. De demontabele houten constructie van de boerderij contrasteert met de betonnen infrastructuur en geeft deze onbestemde plek een vrolijke lichtheid. Verschillende thema's komen in het ontwerp samen zoals vergankelijkheid en traagheid, het reactiveren van een in verval geraakt terrein voor sociale interactie en hergebruik van een bestaande footprint met een nieuw programma. Het pleidooi om de leegte van de plek als de belangrijkste kwaliteit in te zetten wordt door de jury toegejuicht. De poëtische beschrijvingen van het stationscasco, overwoekert door planten en graffiti, en de invloed van tijdslagen die bezitnemen van de plek, dragen hieraan bij. Tegen het licht van de speculatieve ontwerpkracht van het plan oogt de presentatie wat sober en is het beeldmateriaal van de stadsboerderij rudimentair. Desondanks blijft het idee goed overeind omdat het uitdaagt, inspireert en aanzet tot een nieuwe betekenis van non-places. Het boek is rijker en geeft meer informatie over het toekomstig gebruik van het omliggende akkergebied met nieuwe vormen van stadslandbouw met het voormalig station als episch centrum.

Eervolle vermeldingen

Recollections - Structuren van momenten - Margot van Bekkum

Opleiding: Academie van Bouwkunst Rotterdam

Afstudeerrichting: Architectuur

Mentoren: Bart Hollanders, Willemijn Lofvers, Jacob Voorthuis, Tomas Dirrix

De hoofdrolspeler van dit plan is een door de jaren heen door sloop en transformaties gehavend gebouw aan de West-Kruiskade in Rotterdam dat de laatste decennia in gebruik was als poppodium. De ontwerper benadert het complex als een personage die ze op haar dagelijkse wandeling passeert en geïntrigeerd raakt door haar geslotenheid met blinde gevels en dichtgemetselde ramen. Het is een plek met ruim 100 jaar geschiedenis; hoe heeft het gebouw de tand des tijds doorstaan? Vanuit het perspectief van tijdslagen wordt het complex tot in het kleinste detail minutieus onderzocht en als monument van herinnering in ere hersteld. Dit transformatief proces van tijd en geschiedenis is verfrissend en kent een stevige theoretische en fenomenologische onderbouwing. Het laat ook een aanstekelijke fascinatie van de ontwerper zien voor het documenteren en archiveren van herinneringen. Enkele architectonische elementen die door de jaren heen zijn afgebroken worden als 'recollections' geherintroduceerd en zijn zowel eclectisch als sfeervol, verleidelijk, tactiel als verfijnd. Ze maken deel uit van een sensitief narratief dat ook als audio te beluisteren is. Het project heeft een persoonlijke insteek en laat door alle schalen heen een poëtische gelaagdheid zien die met precisie en aandacht in collages is uitgewerkt. Het einddoel is niet direct een ontwerpvoorstel maar leidt tot ruimtelijke noties van betekenis, tijd en herinnering die blijk geven van een onconventionele benadering van het vak.

Retreat the line: Empowering Play as Another way of Making Architecture - Jakub

Biernacki

Opleiding: TU Delft

Afstudeerrichting: Architectuur

Mentoren: Alper Semih Alkan, Florian Eckardt, Leeke Reinders

Dit project is de weerslag van een denkproces van een bevlogen ontwerper die de legitimiteit van het ontwerpvak kritisch bevraagt. Het pleidooi betreft een interdisciplinaire benadering die noodzakelijk is om een meer inclusieve architectuurpraktijk uit te oefenen die dienend is aan het proces: open en samen met de gemeenschap vanuit collectief beheer. Dit paradigma van de 'commons' heeft als doel gemeenschappen te empoweren op basis van gedeelde ervaringen van een plek, in dit geval het Burgess Park, een van de grootste parken van Zuid-Londen. Dit park wordt bedreigd en wordt nieuw leven ingeblazen met vier paviljoens als speelvelden voor sociale interactie die met hun rode kleur herinneringen oproepen aan Parc de la Villette in Parijs. Anders dan de paviljoens van Tschumi is de vormtaal in dit plan rudimentair en zijn de plekken gericht op verbinding en het creëren van onverwachte publieke ruimtes. Onderdeel van deze benadering is dat bij het bouwen van de paviljoens gebruik wordt gemaakt van lokale materialen en ambachtlieden die bijdragen aan het collectieve karakter van de plek. De presentatie intrigeert door haar hoge kwaliteit en daagt uit door een bijna 15 meter lange overzichtstekening en met beelden die het proces van commoning op aansprekende wijze in beeld brengen. Het project geeft blijk van action research in een poging de kloof tussen theorie en praktijk te dichten maar het is vooral de verleidelijke theoretische verkenning die de jury aanspreekt. Zowel in woord als beeld overtuigt het plan door zijn sociaal engagement dat oproept tot een radicale systeemverandering van het vak waar in het huidige sociaalpolitieke klimaat grote behoefte aan is.

Bloemkoolwijken- The New Vernacular? - Julia Ravensbergen

Opleiding: TU Delft

Afstudeerrichting: Architectuur

Mentoren: Marcel Bilo, Andy Jenkins

Dit hands-on project snijdt op een verrassende manier de potentie van regionale biobased materialen aan om slecht geïsoleerde woningen te verduurzamen. Gekozen is voor de bloemkoolwijken van de jaren '70 en '80 die met hun rijtjeshuizen een groot deel uitmaken van de Nederlandse woningvoorraad. Deze wooneerwijken scoren laag op bouwtechnische kwaliteit en hebben naar het oordeel van de ontwerper relatief weinig identiteit. Deze stellingname opent de discussie over de waarde van deze typisch Nederlandse woonvorm die nog steeds zeer geliefd is bij haar bewoners. In de zoektocht naar minimale uitstoot bij renovatie wordt voor de gevelbekleding naar de potentie van lokaal isolatiemateriaal uit het omliggende landschap gezocht. Dit nieuwe ecosysteem is dienend aan de architectuur en bestaat uit in situ grondstoffen zoals zand, klei of veen. De problematiek wordt zowel theoretisch als praktisch benaderd en brengt op een aansprekende en laagdrempelige manier landschap en architectuur bij elkaar. De benadering vanuit de specialisatie 'Building Technology' maakt het project invoelbaar en tastbaar en daardoor uitermate geschikt voor community building die goed aansluit bij deze gemeenschapswijken. Het onderzoeksmateriaal is indrukwekkend en is uitgebreid gedocumenteerd. Qua uitwerking zijn de maquettes enigszins grof ontworpen en contrasteren met het onderzoek dat in lookbooks met een poëtische gelaagdheid wordt gepresenteerd. Het project slaagt erin een charmeoffensief op gang te brengen en vanuit het perspectief van renovatie het debat over een grootschalige verduurzamingsopgave te voeren voor deze woonwijken met een gedateerd imago.

Overige plannen (op alfabetische volgorde op basis van de achternaam van de auteur)

Hybrid Adaptability: Transforming Single Use Parking Lots into Hybrid Buildings - Benjamin Bomben

Opleiding: TU Delft

Afstudeerrichting: Architectuur

Mentoren: Annebregje Sniijders, Pieter Stoutjesdijk, Pierre Jennen, Job Schroën

Dit onorthodoxe plan beoogt onbenutte parkeerplaatsen op de TU Delft Campus in te zetten voor een tekort aan studentenwoningen. De hypothese dat de komende jaren de studentenpopulatie flink zal toenemen, leidt tot een verdichtingsvoorstel op de Campus met het doel om zowel woon- als onderwijsfuncties te integreren. Het plan bestaat uit een slim uitgedacht prefab modulair systeem dat zorgvuldig is ontworpen op basis van de verhoudingen en schaal van een parkeerplek. Het eenvoudig monteren en demonteren van bouwonderdelen draagt bij aan de flexibiliteit en circulariteit van het systeem om gebouwen afhankelijk van de vraag te modelleren. Diverse 'material banks' met geprefabriceerde houten systemen en services op het terrein nodigen uit tot het gemak onderdelen te vervangen. Het is echter onduidelijk hoe deze uitruil van materialen in zijn werk gaat. De uitwisselbaarheid van de onderdelen draagt bij aan wat de ontwerper beschrijft als 'hybrid adaptability' dat tot reductie van afvalstromen zal leiden. De actualiteit van de opgave en gedurfdheid van het plan krijgt veel waardering van de jury maar de vraag is of het masterplan daadwerkelijk bijdraagt aan een verrijking van het studentenleven. Wat voor een impact heeft de verdichting van het terrein op het 'campus gevoel' en wat is de stedelijke kwaliteit?

Tuin en tuinier van de peelrandbreuk - Roy Damen

Opleiding: Academie van Bouwkunst Amsterdam

Afstudeerrichting: Landschapsarchitectuur

Mentoren: Saline Verhoeven, Paul de Kort, Erik A. De Jong

De grondslag voor dit project is een geologische breuklijn in De Peel veroorzaakt door verschuivende aardplaten. De geboortegrond van de ontwerper bevindt zich op deze breukzone, de Peelrandbreuk, en vormt de aanleiding om in de geologische historie van het landschap te duiken. De stellingname dat door de onzichtbaarheid van de breuklijn de mens de relatie met de natuur heeft verloren, intrigeert en levert een spannende ontdekkingsstocht op die de jury meeneemt in de verschillende tijdlagen van het gebied. De eeuwenoude ontstaansgeschiedenis en de ondergrondse vorming van het landschap vormen de wortels voor een aantal ruimtelijke interventies om de breuklijn zichtbaar en tastbaar te maken. Deze 'ankerpunten' zijn nogal schematisch maar de jury beschouwt ze als plekken om bewustwording en dialoog in gang te zetten. Dat is nodig gezien de verschillende belangen van partijen die over de toekomst van het gebied recht tegenover elkaar staan. De jury is onder de indruk van de planpresentatie en het prachtige boek met uitgebreid kaartmateriaal dat zo gepubliceerd kan worden. Daarnaast ligt de kracht in het hands-on karakter en doorleefdheid van het plan met als hoogtepunt het speciaal ontworpen pak dat als symbool voor de positie van de ontwerper als tuinier én verhalenverteller deel uitmaakt van de planpresentatie.

De kunst van het (weg)laten. Een muziekcentrum in Luik - Jeroen Gerekens

Opleiding: Academie van Bouwkunst Maastricht

Afstudeerrichting: Architectuur

Mentoren: Maikel Willems, Saar Meganck, Paul Gorissen

De Belgische stad Luik heeft een levendige muzieksceen maar in het stadscentrum ontbreekt een muziekcentrum met een concertzaal en ruimten voor muzikanten om te repeteren. De planlocatie in het historische centrum markeert een typische Luiks stadsbeeld met eeuwenoud erfgoed van kloosters en kerken en brutalistische architectuur uit de jaren '60/ '70. Door de sloop van oude gebouwen en ad-hoc stadsontwikkelingen zijn naar het oordeel van de ontwerper historische verbindingen verbroken. Het doel van het project is die te herstellen ten behoeve van een verbonden stedelijk weefsel in de stad met aansluitingen tot aan een plein, straat of steeg. Vanuit het begrippenkader van Richard Sennett over de 'ville' en cité', de balans tussen de vormgegeven stad en het daadwerkelijke stadsleven dat er plaatsvindt, volgt een flink aantal ingrepen zoals de aanleg van een autoluwe zone en een park, deels sloop van bestaande bebouwing en de realisatie van nieuwbouw met een woonprogramma en muziekcentrum. De jury vindt de lokale archipunctuur aanpak interessant vanwege het rijke programma en ziet ook een toevoeging van ruimtelijke kwaliteit aan de plek. In de planpresentatie wordt het beoogde 'cité karakter' van het gebied als sociale ruimte voor ontmoeting niet expliciet gemaakt en blijft de theorievorming teveel hangen in een concept.

Growing Residency: Towards a Multi-species Design Practice in Architecture Based on Affordances - Philipp Gruber

Opleiding: TU Delft

Afstudeerrichting: Architectuur

Mentoren: Mieke Vink, Georgios Karvelas, Birgitte Hansen

Dit project is een pleidooi voor nieuwe vormen van cohabitatie om een symbiotische relatie tussen architectuur en biodiversiteit te bewerkstelligen. Uitgangspunt is dat architectuur als ontwerpdiscipline nog steeds primair gericht is op de menselijke behoefte. Dit vereist een heroverweging van het vak en verkenning van nieuwe vormen van een multispecies ontwerppraktijk. De jury waardeert hoe de ontwerper de daad bij het woord voegt in het streven om deze wederzijdse relatie tussen mens en dier in de gebouwde omgeving te stimuleren. De locatie is een voormalig industrieel complex met vervallen pakhuizen in Porto (Portugal) dat met

zijn ruïnes het decor vormt voor deze paradigma shift en bio-diverse ontwerpbenadering. Het theoretisch kader van affordances is op gebouwniveau leidend voor een aantal co-living torens, zogenaamde 'Baubotanik structures'. Deze hybride structuren zijn op detailniveau met grote precisie ontworpen met slim uitgedachte constructies en gevels die de bio-receptieve werking en habitatvorming voor verschillende diersoorten inzichtelijk maken. Een timeline brengt in beeld hoe de natuur deze habitats overneemt en er geleidelijk een natuurlijke en biologische laag over de constructieve laag heen groeit en die zelfs uiteindelijk overbodig en afbreekbaar maakt.

Redefining the Ever Evolving City - David Heesen

Opleiding: Fontys Academy of Architecture and Urbanism, Tilburg

Afstudeerrichting: Stedenbouw

Mentoren: Jessica Tjon Atsoi, Pieter Feenstra, Jan Willem van Kuilenburg

Succesvolle binnensteden hebben vaak oude stadscentra van historische waarde, maar dit succes heeft ook een keerzijde. Met Den Bosch als case study stelt de ontwerper dat de historische binnenstad weinig toekomstbestendig is en kwetsbaar voor crises waar ze vroeg of laat mee geconfronteerd wordt: klimaatverandering, energietransitie, natuurinclusiviteit, alternatieve mobiliteit, woningnood en winkel leegstand. Het doel is een nieuwe manier van ruimtelijke planning om binnensteden weerbaar te maken en te revitaliseren tot een economisch, functioneel en sociaal duurzaam centrumgebied. De ontwerper heeft voor de binnenstad van Den Bosch een systematische en drastische transformatieopgave geformuleerd als basis voor een masterplan die o.a. bestaat uit een verdichtingsplan van de bestaande bouwblokken, de aanleg van mobiliteitshubs om autoverkeer te weren en publieke groen/blauwe netwerken die functioneren als ecologische verbindingen en zorgen voor verkoeling. De jury heeft waardering voor de radicale mindshift die flinke consequenties heeft voor de publieke sfeer van de binnenstad en onder andere leidt tot het optillen van het maaiveld van de bouwblokken. Het plan doet enigszins technocratisch aan en de jury vindt op basis van het presentatieplan het lastig in te schatten welke ruimtelijke kwaliteiten het ontwerp oplevert.

The Hypermodern Parliament of Things. Architectural Representation of the Changing Relation between Nature, Human and Technology in the Late-Anthropocene - Karim Jaspers

Opleiding: Technische Universiteit Eindhoven

Afstudeerrichting: Architectuur

Mentoren: Hüsnü Yegenoglu, Jochem Groenland, Ralph Brodruck, Pieter van Wesemael

In dit plan staat de vraag centraal how much authority should be given to non-human things in the design process of architecture. Geïnspireerd op de denkbeelden van Bruno Latour is een filosofisch en theoretisch kader ontwikkeld om de betekenis van de veranderende dynamiek en hybridisatie tussen mens, natuur en technologie te analyseren. De ontwerper betoogt dat technologische innovatie bij ontwerpprocessen als dominante factor zal toenemen en dat de menselijke conditie en de ecologie zich hiertoe dienen te verhouden. Maar hoe? En kan de gelijkwaardigheid van het recht van spreken voor alle drie de entiteiten in het verlengde van Latour's pleidooi behouden blijven? De ontwerper schetst een kritisch wereldbeeld over de invloed van het digitale domein dat binnen de architectuur onherroepelijk tot technocratisch escapisme en vervlakking van creativiteit zal leiden. De plek waar deze complexe en hybride besluitvorming over deze 'digitale en ecologische revolutie' zich zal voltrekken is symbolisch verbeeld met 'The Hypermodern Parliament of Things'; een door data aangestuurd parlement gehuisvest in het utopische Cenotaph for Newton (1784) naar ontwerp van Étienne-Louis Boullée. De jury is geïntrigeerd door de presentatie en het rijke essay en typeert ze als een persoonlijke, intellectuele exercitie die nieuwsgierig maakt maar ook veel voorkennis vergt door het hoge abstractieniveau. Ze waardeert het plan vanwege de diepgaande theoretische reflectie en ruimtelijke vertaling in Boullée's ontwerp die ze opvat als een architectuurmanifest waarin de Verlichtingsidealen worden gevierd.

Average Place. Agency of Architecture in an Authoritarian State - Maria Khozina

Opleiding: Academie van Bouwkunst Amsterdam

Afstudeerrichting: Architectuur

Mentoren: Marc Schoonderbeek, Rick den Doeschate, Michelle Provoost, Arna Maçkić

De stelling dat ontwerpers er niet aan ontkomen zich te verdiepen in de werking van macht vormt de rode draad van dit project. Autoritaire regimes zijn bij uitstek geïnteresseerd in de uitoefening van macht, dit roept de vraag op hoe ontwerpers zich binnen een dergelijk politiek strijdtoneel positioneren. Hoe kunnen zij een taal ontwikkelen om burgers te beschermen tegen autoritaire leiders die de vrijheid van meningsuiting in de publieke ruimte inperken? Deze persoonlijke zoektocht levert een indringend beeld op van een proces waarin de verbinding tussen kunst en architectuur in 'do it yourself assemblages' in een participatief proces wordt geëxploreerd. De paviljoenachtige constructies dienen als plekken voor zelfexpressie en zelfreflectie en ondersteunen de bevolking door ze een stem te geven voor stil protest en provocatie. De jury spreekt haar waardering uit voor de ambitie van de ontwerper om met kleinschalige interventies de toe-eigening van de stad als onvervreembare collectieve ruimte te willen heroveren. Binnen de huidige geopolitieke spanningen en opkomst van autoritaire staten is dit een relevant thema dat het bewustzijn van ontwerpers over hun rol en invloed in het publieke domein op scherp stelt. Het morele kompas van de ontwerper om zich publiek te engageren in situaties van onderdrukking van groepen vindt de jury een moedige daad die veel lof verdient.

The Blurred Line - Nuri Kim

Opleiding: Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten (KABK), Den Haag

Afstudeerrichting: Interieurarchitectuur

Mentoren: Claudio Saccucci, Gerjan Streng, Anne Hoogewoning

Zuid-Korea kent een sterke eetcultuur waarbij de gezamenlijke maaltijd een belangrijk sociaal moment is. In de metropool Seoul vindt een kentering van deze traditie plaats die in het publieke domein in restaurants en cafés met de bezetting van eenpersoonstafeltjes het meest zichtbaar is. De ontwerper schrijft dit fenomeen toe aan de toenemende digitalisering en individualisering van de maatschappij die de sociale ontwikkeling van jongeren beïnvloedt en tot eenzaamheid en isolatie kan leiden. De waarde die individuen hechten aan privéruimte gaat gepaard met het verlangen om zich te binden met anderen. Deze dualiteit - the blurred line - vormt het uitgangspunt voor het ontwerp waarin deze paradoxaliteit typologisch wordt onderzocht en met akoestische en sensorische lagen in een huiselijke setting worden getest. Controle over het contact met de naburige ander en met de buitenwereld vormt hierin de sleutel. Flexibele en verschuifbare scheidingswanden fungeren als fysieke grenzen die de ontmoeting met de ander kunnen maximaliseren of minimaliseren. Met een akoestische cylinder door de woonlagen heen kan contact worden gelegd met burens zonder dat een fysieke ontmoeting plaatsvindt. De jury heeft waardering voor de experimentele benadering van de vrij abstracte thematiek en de verleidelijke vertaling die het heeft gekregen in het project.

Mudchute Fashion House: a Resilient Architecture - Stephanie Kirsten

Opleiding: TU Eindhoven

Afstudeerrichting: Architecture

Mentoren: Juliette Bekkering, Tom Veeger, Mark Hemel

The Isle of Dogs is een schiereiland in Oost-Londen gevormd door verschillende meanders in de rivier de Thames. Het gebied is een groene parel met op de achtergrond de oprukkende business district Canary Wharf. Het plan voor Mudchute Park in het midden van het gebied biedt een kritisch tegenvoorstel om het karakter van het eiland te behouden met een masterplan voor een fashion house. In een publiek toegankelijk complex wordt het productieproces van een high end kledinglijn uitgerold als tegenhanger van de vervuilende fast fashion industrie. Wol staat als natuurlijke grondstof hierin centraal en verankert het plan in de Engelse handelsgeschiedenis met

diepe wortels in de wolvenverwerkingsindustrie. De presentatie brengt op aantrekkelijke wijze alle lagen van het productieproces in beeld; van grazende schapen tot de ambachtelijke verwerking van kleding en het tonen ervan in modeshows en een museum met een vijf sterrenrestaurant. Deze totaalervaring doet denken aan de marketingstrategie van exclusieve wijngaarden met proeverijen om bezoekers kennis te laten maken met de lokale wijncultuur. De boodschap is hier echter ideologisch: het fashion house staat voor bewustwording van een resiliënt, sociale- en milieubewuste textielindustrie. De negen barns waarin elke stap van het productieproces op een overtuigende manier is ondergebracht, grijpen door hun 'geweven structuur' slim in elkaar en leveren aangename tussengebieden op die als moestuinen worden ingericht.

An Architecture of Connectivity. Cultural Unveiling of Kraaiennest Bijlmermeer - Dorisa Kooshki Farashani

Opleiding: Fontys Academy of Architecture and Urbanism, Tilburg

Afstudeerrichting: Architectuur

Mentoren: Lyongo Juliana, Jan Willem van Kuilenburg, Pieter Feenstra

In de K-buurt in het oostelijk deel van de Bijlmermeer in Amsterdam Zuidoost is de oorspronkelijke stedenbouwkundige opzet grotendeels gehandhaafd. De planlocatie bevindt zich op een van de verkeersaders van deze wijk en naast het metrostation Kraaiennest waar zich ook een moskee, kapel en buurthuis bevinden. Het doel van het project is om deze verschillende functies programmatisch onder één dak samen te voegen in een multifunctioneel gemeenschapscentrum, een culturele hub voor de buurt, waar volgens de ontwerper grote behoefte aan is. Het ontwerp leunt sterk op de vormentaal van de architectuur van de Bijlmermeer van eind jaren '60 in de tijdgeest van het brutalisme. Hiervoor is expliciet gekozen om aan te sluiten bij de bestaande context met het verschil dat buurtbewoners in een co-creatief proces bijdragen aan de programmatische invulling van het complex en de collectieve en multiculturele identiteit. De ontwerper zoekt in het masterplan expliciet naar de menselijke maat als tegenhanger van het oorspronkelijke stedenbouwkundig plan van de Bijlmermeer maar de jury ziet dit niet in de planpresentatie terug. De jury vindt de vormstudies die tot grote multifunctionele ruimtes leiden interessant, evenals de introductie van een passende, nieuwe typologie.

(Co)Habitats - Tereza Lacigová

Opleiding: TU Delft

Afstudeerrichting: Landschapsarchitectuur

Mentoren: Nico Tillie, Remon Rooij

In de deelstaat Assam in het noordoosten van India leeft een grote populatie Aziatische olifanten die door de verstelijking van de regio van hun natuurlijke habitat worden verdreven. De olifanten gaan in dorpen en op theeplantages, een van de voornaamste inkomstenbronnen van het gebied, op zoek naar voedsel en vormen daarmee een bedreiging voor de economie en lokale bevolking. Dit conflict tussen dier en mens om zich vrij te kunnen bewegen wordt met de aanleg van een ecologische hoofdstructuur aangepakt. Het plan zoekt met een aantal corridor scenario's in op specifieke gebieden binnen de regio oa met een highway van ecoducten en tunnels die als een keten van corridors het leefgebied van de olifanten gecontroleerd vergroten. Uitgangspunt van de scenario's is een veilige oversteek van de olifanten maar er is ook aandacht voor de co-existence tussen mens en dier en herstel van biodiversiteit die met de aanleg van de plantages drastisch is afgenomen. De jury is gecharmeerd van de planpresentatie met rijke illustraties van de verschillende scenario's met een geïntegreerde visie op co-habitation en een breder ecologisch perspectief van het gebied. Ze typeert het plan als spectaculair met zowel een landschappelijke als praktische aanpak van een relevant en actueel thema.

Peizerweg: Genereuze woon- en werkwijk Lars Ruinemans

Opleiding: Academie van Bouwkunst Groningen

Afstudeerrichting: Architectuur

Mentoren: Clemens Bernardt, Jochem Koster, Ana Rocha

De Peizerweg in Groningen is een van de vele doorsnee bedrijventerreinen die overal in en nabij Nederlandse steden te vinden zijn. Kenmerkend is hun gebrek aan ruimtelijke kwaliteit voortkomend uit economische afwegingen van ondernemers en de geringe belangstelling van gemeenten om de drempel voor bedrijfsvestiging op deze locaties laag te houden. Dit heeft de ontwerper er niet van weerhouden juist de gemengde bedrijvigheid van het terrein aan de rand van Groningen te gebruiken om het te bestemmen tot een gemengd woon-en werkgebied. Het doel is een levendige stadswijk te creëren door het gebied polycentrisch in te richten met inbreiding van diverse functies. De bedrijfsgebouwen worden herontwikkeld tot woon- en werkmachines als decor van gemeenschappelijkheid en sociale ruimte voor de bewoners die ook op het terrein werkzaam zijn bij de keukenzaken, bouwmarkten en constructiebedrijven. De jury waardeert dat de ontwerper zich voor een zeer uitdagende opgave heeft gesteld om de mono-functionaliteit van het gebied en het monotone straatbeeld te doorbreken voor een van de grootste maatschappelijke problemen van deze tijd: het woningtekort in binnenstedelijke gebieden.

House of Tides - Koen Schoonderbeek

Opleiding: TU Eindhoven

Afstudeerrichting: Architectuur

Mentoren: David Gianotten, Maarten Willems, Jacob Voorthuis

In dit plan staat de locatie waar klimaatveranderingen in Nederland in zijn meest extreme vorm ervaren kan worden centraal. Halverwege de 17 kilometer lange wadlooptocht van de Groninger zeedijk naar Schiermonnikoog wordt de wandelaar geconfronteerd met de dualiteit van eb en vloed door te verblijven in een paviljoen dat alleen tijdens eb bereikt en weer verlaten kan worden. Dit is een krachtig statement met een sterke psychologische werking op de bezoekers die tijdens een overnachting in het paviljoen niet alleen de kracht van de natuur maar ook haar kwetsbaarheid kunnen ervaren. Het veldonderzoek is indrukwekkend en getuigt van grondigheid van deze studie en passie van de ontwerper voor het gebied. Toch voelt het gebouw, vastgeklonken midden in de eindeloze vlakte, enigszins als ongepast vanwege het grote gebaar en harde materialisatie. Er is geen gebruik gemaakt van natuurlijke materialen en het paviljoen beperkt zich tot gebruiksobject voor mensen; er wordt niet gerept over dieren die in het Waddengebied leven. De jury roept de vraag op of het mooiste natuurgebied in Nederland met Wereld erfgoedstatus niet beter af is zonder een recreatief gebouw zoals dat wordt voorgesteld.

Reinvigorating the Landscape. The Farm of the Future in Symbiosis with Nature - Emma Schoonhoven

Opleiding: TU Eindhoven

Afstudeerrichting: Architectuur

Mentoren: Juliette Bekkering, Sergio Figueiredo, Mark Hemel

De toekomst van het landelijk gebied staat de afgelopen jaren in Nederland hoog op de politieke en maatschappelijke agenda. Dit plan beoogt de tweedeling in de discussie tussen natuur en landbouw te overstijgen door ze niet als tegenpolen te beschouwen maar als complementair en verweven met elkaar. Het plangebied is de Uiterwaarden Nederrijn met een nieuw type boerderij als 'farm for the future' om zowel de agrobiodiversiteit te vergroten als natuurliefhebbers verschillende landschapsbelevissen te bieden. De boerderij zweeft als het ware boven de grond geaccentueerd door een overkoepelende, lichte vakwerkconstructie van biobased materialen die het complex een monumentale uitstraling geeft. De constructie, vormtotaal en publieke functies dragen bij aan het community en educatieve karakter van dit integraal circulair plan. Ondanks het flinke volume met zijn orthogonale vorm en organische curves heeft het

gebouw een natuurlijke vanzelfsprekendheid en spreekt het als collectieve en gemeenschappelijke plek zeer tot de verbeelding. Het zorgvuldig ontworpen en tot in de detail uitgewerkt plan verleidt de jury mee te gaan in de argumentatie van de ontwerper dat deze boerderij van de toekomst de enige route is om uit de huidige ecologische crisis en impasse te komen.

Iedereens Niemandsland: de waardering van de stedelijke tussenruimte - David Sonntag

Opleiding: Academie van Bouwkunst Rotterdam

Afstudeerrichting: Stedenbouw

Mentoren: Albert Takashi Richters, Jens Jorritsma, Laurens Boodt, Margit Schuster

Hoewel de mobiliteitstransitie hoog op de politieke agenda staat, is er weinig aandacht voor de verblijfskwaliteit van locaties waar deze transitie zich zichtbaar voltrekt: de parkeerplekken voor vrachtwagens langs de snelweg, ofwel verzorgingsplaatsen. Het plan richt zich specifiek op een groeiende groep weggebruikers van vrachtwagenchauffeurs veelal van Oost-Europese afkomst die met hun lage lonen de economie draaiende houden en voor hun rust zijn aangewezen op deze restructies met een lage verblijfskwaliteit. Het snelweglandschap langs de A40 dient als case study; het is een van de drukste logistieke aders van de metropoolregio Rijn-Ruhr die de havens van Antwerpen en Rotterdam met Midden- en Oost-Europa verbindt. Uitgangspunt is een nieuw programma aan deze non-plekken toe te voegen om de chauffeurs tijdelijk een aangename verblijfsomgeving te bieden die ontspant en rust biedt. Onderdeel van de planpresentatie is een aantal prikkelende collages met tal van vrijetijdsfuncties die met een flinke dosis humor de stedenbouwkundige strategie van het plan in beeld brengen. De beelden zijn verfrissend en stemmen vrolijk maar de jury ziet ook een hoog pretparkgehalte die de parkeerplekken zelfs iets ruiger en hufferproof maken dan ze al zijn en weinig vergroening biedt.

The Shopping Mall as an Urban Catalyst: The Case of Leyweg Winkelcentrum - Pelagia Spyridonidou

Opleiding: TU Delft

Afstudeerrichting: Architectuur

Mentoren: Uta Pottgiesser, Frank Koopman, Lidwine Spoormans

Winkelcentra zijn bij uitstek dynamische gebouwtypes onderhevig aan nieuwe commerciële opvattingen en veranderende eisen van de consument. Het na-oorlogse winkelcentrum Leyweg in Den Haag Zuidwest vormt hierop geen uitzondering en kampt met leegstand en verval. Het plan behelst de transformatie van het complex naar een 'skill city' als een opengewerkte en stedelijke structuur waar ambacht, leren en samenleven met elkaar verweven worden. De jury waardeert deze poging tot nieuwe maakbaarheid en gemeenschapsleven waarbij het gebouw een culturele hub wordt als netwerk voor de buurt waar het kopen van producten plaats maakt voor het maken van producten. Er is sterk ingezet om de historische kenmerken van het winkelcentrum te waarborgen met aandacht voor duurzaamheid maar in het presentatieplan is met name de programmatische en technische uitwerking van het plan af te lezen. De architectuur doet enigszins generiek aan en de presentatie geeft weinig zicht op de context waardoor de betekenis en aantrekkingskracht van het complex voor de buurt als sociale catalysator enigszins onderbelicht blijft.

Neualtland: A Layered Local Jewish Narrative - Meitar Tewel

Opleiding: TU Delft

Afstudeerrichting: Architectuur

Mentoren: Daniel Rosbottom, Mark Pimlott, Koen Mulder

Het project is gesitueerd in het voormalige Joodse getto in Frankfurt am Main (Duitsland) waar op de resten van drie synagogen na de oorlog identiteitsloze kantoorgebouwen verzezen die programmatisch worden ingericht als een 'House of Assembly'. Het resultaat is een stedelijk

interieur met subtiele ingrepen in het bestaande stedelijk weefsel met grote symbolische waarde die herinneringen oproept aan de joodse diaspora waarvan de sporen op deze plek volledig zijn uitgewist. Het onderzoek intrigeert als poging om met precisie de geschiedenis van een plek te abstraheren en te herinterpreteren en die inzichtelijk te maken voor de hedendaagse gebruikers van de stad met een nieuwe plek voor ontmoeting en toe-eigening. De poëtische en sensitieve gelaagdheid van het project met een hoge ambachtelijke uitwerking in materialiteit spat van de presentatie af. Tegelijkertijd maakte de grote hoeveelheid aan gepresenteerde informatie het project lastig te doorgronden. De interesse voor het project door culturele instellingen, de stad en haar bewoners met tentoonstellingen en evenementen bewijst dat Neualtland een gevoelige snaar raakt. Dit alles tezamen oogst veel lof van de jury.

Het Zeeuws Parlement – Een zoektocht naar een nieuwe balans tussen ecologie en economie - Diederik Vane

Opleiding: Academie van Bouwkunst Rotterdam

Afstudeerrichting: Stedenbouw

Mentoren: Martin Aarts, Willemijn Lofvers, Alexander Herrebout, Miriam Ram

Dit project komt voort uit de zorgen van de ontwerper over de toekomst van Zeeland. De persoonlijke verwevenheid met de provincie en haar bewoners, het productie landschap en de zee vormen de drijfveren om de dreiging van de stijgende zeespiegel voor het gebied met een inclusief debat bespreekbaar te maken. Hiertoe wordt het Zeeuws Parlement opgericht waarin zowel bewoners met uiteenlopende beroepen als objecten en dieren die non humans vertegenwoordigen, een stem krijgen. Aan hen wordt een imaginaire casus voorgelegd op basis van twee oplossingsrichtingen voor de provincie: een zoet- of zoutwaterscenario. De jury vindt dit een slimme zet om uit de politieke impasse te komen en de complexe thematiek op een laagdrempelige manier te agenderen. De kracht van het plan ligt in het vermogen van de ontwerper als breekijzer partijen met verschillende belangen bij elkaar te brengen. De gelaagdheid van het plan en hoge kwaliteit van de visualisaties dragen hieraan bij en laten zien hoe ontwerp kan worden ingezet voor het vormgeven van communicatie tools in participatieve processen. De scenario's overstijgen het ruimtelijk vraagstuk en schetsen ook sociale, ecologische en economische implicaties. De jury waardeert het plan met name als aanzet tot een breed gedragen discussie.

F(L)OOD | Landscape-Inclusive Agriculture and Drowning Deltas - Inge van Wijk

Opleiding: Wageningen University & Research

Afstudeerrichting: Landschapsarchitectuur

Mentoren: Lisanne Struckman, Yuting Tai

De lagune Caorle – Bibione aan de Adriatische kust ten noorden-oosten van Venetië is een laaggelegen agrarisch gebied dat door de stijging van de zeespiegel en bodemdaling bekend staat als een van de drowning delta's. Het gebied kent nu nog een divers ecosysteem met unieke landschapskenmerken waar zoet en zout water naast elkaar stromen maar de vraag is of dit zo blijft. De ontwerper kaart hiermee een urgent thema aan en pleit vanuit het perspectief van voedselzekerheid en waterveiligheid voor een integrale benadering van de delta met een Landscape-Inclusive Agriculture. Deze aanpak reikt verder dan ruimtelijke implicaties en houdt ook rekening met de ecologische, sociale en economische impact van het masterplan. Het onderzoek is in het boekwerk grondig uitgewerkt en zorgvuldig onderbouwt met kaartmateriaal. De jury is hiervan het meest onder de indruk en beschouwt het boek als het werk zelf. Een drietal mogelijke scenario's zetten in op beschermen, accommoderen of terugtrekken en worden in samenwerking met onderzoekers en boeren als mogelijke ontwerpstrategieën onderzocht. De gesprekken met experts, het veldwerk en de gehanteerde ontwerpmethodiek van 'research by design' heeft het project als analyse van de thematiek diepgang gegeven dat met uitgebreid kaartmateriaal inzichtelijk is gemaakt.

100 Years of Summer - Valentin Zech

Opleiding: TU Delft

Afstudeerrichting: Architectuur

Mentoren: Geert Coumans, Saskia de Wit, Georgios Karvelas

Dit project anticipeert op een opgave die zich als een sluipmoordenaar in het hoger gelegen landschap voltrekt: door klimaatverandering staat de toekomst van skiresorts onder druk. De Oostenrijkse Alpen is een van de gebieden waar natuurlijke sneeuwval zal afnemen met gevolgen voor de recreatieve en economische waarde van het gebied. In het plan heeft de transitie van het Alpengebied naar zogenaamde brownfields zich volledig voltrokken. Met de achtergebleven ski-infrastructuur levert dit een dystopisch landschap op dat de ontwerper omschrijft als 'industrial wastelands'. Het restmateriaal wordt hergebruikt voor enkele landschapsobservatoria die als laboratoria en residencies voor wetenschappers en kunstenaars worden ingericht. Deze interdisciplinaire teams verrichten in-situ onderzoek naar een veerkrachtig en inclusief ecosysteem voor een toekomstig leven in de Alpen. De jury vindt dit een originele vondst vanwege haar wederkerigheid om menskracht in te zetten voor herstel van het landschap dat door menselijk toedoen is geruïneerd. De openstelling van het gebied voor bezoekers roept bij de jury de vraag op of hiermee het recreatieve karakter, weliswaar met 'slow tourism', in stand wordt gehouden. Het foto- en kaartmateriaal geeft overtuigend de diepgang van het veldwerk weer en de toewijding van de ontwerper aan het onderzoeksgebied.